

об'єктивний, так і суб'єктивний характер, а також можуть взаємно підсилювати дію один одного. В останні роки посилюється дія таких чинників інноваційного ризику, як політична та економічна нестабільність, інфляційні процеси, скорочення попиту на інноваційну продукцію та його невизначеність, конкуренція й ін. [4]. Отже, необхідною умовою успішного здійснення інновацій є розробка та впровадження на підприємстві дієвої системи ризик-менеджменту.

Таким чином, незважаючи на істотні зусилля та здобутки у галузі активізації інноваційного розвитку вітчизняних підприємств, кількість проблем і стримуючих чинників у цій галузі також залишається значною. Для їх подолання необхідні значні зусилля з боку підприємств, але визначальна роль у вирішенні цих питань все ж має належати державі, яка повинна забезпечити сприятливі умови для здійснення інновацій, узгодження дій основних суб'єктів інноваційного процесу, що забезпечить передумови інноваційного розвитку підприємств та національної економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Думанська І.Ю. Інноваційне оновлення промислових підприємств України: проблеми та перспективи // Причорноморські економічні студії. Вип. 9–1. 2016. С. 72–77.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Відомості Верховної Ради України. – 2016. № 3, ст. 25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.
3. Концептуальні основи стратегії розвитку промисловості України на період до 2017 року / М. Якубовський, В. Новицький, Ю. Кіндзерський // Економіка України 2007. – № 11 – С. 4–20.
4. Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Стратегія інноваційного розвитку на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://krada.gov.ua>.

Шеремет В.В., Хасанова В.О.

студентки,

Наукові керівники:

Каширнікова І.О.

кандидат економічних наук, доцент,

Щеглова О.Ю.

кандидат технічних наук, доцент,

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

ЕКОНОМІКА СПІЛЬНОГО СПОЖИВАННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Спільне споживання – це економічна модель, заснована на спільному використанні товарів і послуг, тобто обмін замість покупки або оренда замість володіння. Дана модель заснована на ідеї, що деяким людям зручніше платити за тимчасовий доступ до продукту, ніж володіти цим продуктом постійно.

Володіти річчю означає спочатку витратити кошти на її придбання, а потім час від часу виділяти певні суми на її обслуговування та зберігання. Спільне споживання навпаки базується на ідеї, що іноді зручніше платити за тимчасовий доступ до продукту, ніж володіти ним. Замість того, щоб володіти всім, можна брати в оренду те, що потрібно, а натомість так само надавати в оренду свої речі.

Загалом, концепція вторинного використання не нова. Вона почала своє існування ще за часів панування первіснообщинного ладу, коли всі засоби та предмети праці були спільними. Традиційним прикладом даної концепції, який також вказує на її суттєвий вік і при цьому має місце у житті сучасного суспільства, є бібліотеки. Тобто замість того, щоб витратити кошти на придбання книги, можна взяти її у бібліотеці на час читання, а потім повернути назад. Таким чином читач має можливість задовольнити свою потребу у певній інформації, але при цьому не витратити кошти й економити простір на зберіганні. Приклад бібліотек ілюструє відносну вічність концепції вторинного використання.

На сьогоднішній день спільне використання товарів та послуг стає все більш популярним у світі. За прогнозами експертів до 2025 року доля економіки спільного споживання може досягти 300 мільярдів доларів США за сучасним рівнем цін [1]. Такому стрімкому поширенню даної концепції сприяє ряд її переваг:

1) економія та оптимізація використання ресурсів – за рахунок того, що один товар може багаторазово використовуватись різними людьми, є можливість скоротити обсяги виробництва цих товарів і, відповідно, – витрати ресурсів;

2) збереження екології навколишнього середовища – оптимізація використання ресурсів дозволить також зменшити кількість відходів виробництва та мінімізувати витрати на їх утилізацію;

3) поліпшення рівня життя населення – орендодавці отримують додатковий дохід, а орендоотримувачі мають змогу користуватись річчю, яка їм необхідна у певний момент часу, але яку вони не мають можливості придбати;

4) мобільність – споживач отримує змогу оптимізувати свій житловий простір за рахунок того, що непотрібно витратити місце для зберігання предметів, які використовуються досить рідко. Даний фактор особливо актуальний для країн з високою густотою населення, наприклад Китаю.

Таким чином, не обов'язково витратити кошти, наприклад, на покупку дреля лише для того, щоб зробити кілька отворів, коли можна взяти його в оренду у сусіда на кілька годин.

В концепції економіки спільного споживання крім переваг є також і певні недоліки:

1) захист прав сторін угоди – на сьогоднішній день законодавство не враховує специфіку економіки спільного споживання та не гарантує безпечні умови угоди. Так, наприклад, є ризик того, що споживач може зламати або навіть не повернути річ її власнику;

2) оподаткування діяльності учасників – для стягнення податку необхідно фіксувати кожну угоду, що не завжди можливо. Крім цього, також необхідно розрахувати оптимальні податкові ставки на подібні послуги;

3) скорочення прибутків виробників – зменшення обсягів виробництва певних товарів призведе до скорочення доходів їх виробників. Для вирішення цієї проблеми підприємці мають або шукати альтернативні шляхи діяльності, або також долучатись до економіки спільного споживання, надаючи свої товари у тимчасове користування.

На сьогоднішній день економіка спільного споживання знаходить своє відображення майже у всіх напрямках діяльності людства. Так, наприклад, онлайн-сервіс CouchSurfing дозволяє швидко знайти місце для нічлігу за мінімальну плату. Станом на серпень 2012 року цей сервіс налічував більше 7 мільйонів людей у 246 країнах світу [2]. Спочатку ідея даного сервісу полягала у «створенні надихаючого досвіду», тобто активізації міжкультурного обміну та спілкування людей у дружній неформальній обстановці. Згодом ця ідея набула ще й комерційного значення. Власники будинків отримують кошти від надання в оренду кімнати, а туристи мають змогу забезпечити себе недорогим та комфортним місцем для ночівлі. Даний сервіс досить поширений серед туристів всього світу.

Ще одним поширеним прикладом економіки спільного споживання є каршерінг – вид короткострокової оренди автомобіля з похвилинною або погодинною оплатою, що часто використовується для коротких внутрішньоміських поїздок. Каршерінг передбачає можливість повернути автомобіль в будь-якому з пунктів обслуговування. При наявності великої кількості автоматизованих пунктів оренди в місті каршерінг надає свободу вибору між громадським транспортом та особистим автомобілем в кожному конкретному випадку. Дана концепція користування дозволяє уникнути постійних витрат, які виникають у власників автомобілів. Згідно з дослідженням компанії “Frost&Sullivan”, станом на 2011 рік в Європі існувало близько 700 тисяч передплатників на послуги каршерінг. До 2020 року число передплатників має збільшитись до 15 мільйонів осіб, а число доступних автомобілів – до 240 тисяч [3].

Варто зазначити, що явище каршерінга є у певному сенсі конкурентом для виробників автомобілів, тому що воно призводить до зменшення обсягу продажів. Але великі автомобільні концерни, такі, як Toyota, знайшли спосіб зберегти свої доходи за рахунок запуску власних послуг каршерінга.

Загалом, каршерінг має на меті зробити автомобіль більш доступним. Однак, дослідження Інституту транспортних досліджень Каліфорнійського університету свідчать, що інформованість про цю послугу серед осіб, які не володіють автомобілем, знаходиться на низькому рівні [4].

Сьогодні економіка спільного споживання досягла настільки великих масштабів, що концепція спільного володіння поширюється вже не тільки на транспорт та нерухомість, але й на парасольки, гроші, та навіть ідеї.

Так, наприклад, існує некомерційна організація Kiva, яка організувала процес мікрофінансування таким чином, щоб кожен міг отримати безвідсотковий кредит безпосередньо у позичальника. Дана організація

вважає своєю місією боротьбу з бідністю шляхом надання можливості підприємцям отримувати кошти на реалізацію ідей, стаючи при цьому фінансово незалежними. Позичальниками виступають люди, які розділяють місію організації і прагнуть допомогти іншим. На 2014 рік у проєкті взяли участь більше мільйона чоловік з 79 країн світу, видавши при цьому позик на 600 мільйонів доларів. Відсоток повернення позик склав 98% [5].

Економіка спільного споживання знайшла свій розвиток і в Україні. На сьогоднішній день в країні діють такі організації як BlaBlaCar та Uber. Вони займаються послугами каршерінга і дають можливість українцям подорожувати з комфортом за мінімальних витрат. Також українці мають доступ до онлайн-сервісів CouchSurfing та Kiva. Тобто кожен мешканець України має змогу, наприклад, отримати або надати безвідсотковий кредит, не залучаючи при цьому посередників.

Незважаючи на те, що Україна має всі необхідні технічні та технологічні ресурси, комерційно концепція спільного споживання в державі розвивається відносно повільно. Причиною цього є недовіра учасників угод один до одного. Тобто панує думка про існування значного ризику того, що одна із сторін не виконає свої зобов'язання.

Оскільки економіка спільного споживання базується, перш за все, на довірі, українцям необхідно звертати увагу на виховання національної порядності та чесності. Навряд чи можливо змінити людей, які звикли діяти нечесно, але цілком можливо не допустити появу нових. Тобто варто зосередити увагу на перевагах концепції спільного споживання, які є особливо актуальними для України. Значна частина населення держави має відносно низький рівень життя, а отже не може придбати речі, які необхідні, але при цьому не підлягають постійному користуванню. Саме розвиток економіки спільного споживання є одним з найкращих шляхів до високого рівня життя населення. Крім цього, дана концепція дозволить зменшити рівень корупції у країні за рахунок відсутності посередників в угодах. Тобто сторони мають можливість дійти згоди без участі третіх сторін.

Також варто зазначити, що рівень розвитку економіки спільного споживання є певним індикатором для інвесторів, оскільки, як вже було зазначено, дана концепція базується на довірі. Таким чином, на думку інвесторів, держава, населення якої переважно порядне та чесне у комерційному просторі, має більш привабливий інвестиційний клімат.

Таким чином, можна зробити висновок, що економіка спільного споживання є певним відображенням моделі майбутнього суспільства. Дана економічна модель сприяє ефективному використанню ресурсів, збереженню екології та підвищенню загального рівня життя населення. Вже на сьогоднішній день вона діє майже у всіх напрямках людської діяльності та сприяє об'єднанню людей з усіх куточків світу.

Список використаних джерел:

1. Совместное потребление [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Совместное_потребление

2. Статистика Couchsurfing [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/CouchSurfing#cite_note-2

3. Growing Awareness of Peer-to-Peer Carsharing Will Boost Carsharing Rentals in Less Populated Areas in Europe, Says Frost & Sullivan [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.frost.com/prod/servlet/press-release.pag?docid=265313501>

4. Peer-to-Peer Carsharing [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.carsharing.org/research/TSRC/P2Pcarsharing_TRR2014.pdf

5. Kiva (about) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kiva.org/about>